

แบบฟอร์มการจัดการข้อมูลและความรู้

(Data Management & Knowledge Management)

ประเด็นความรู้/เรื่อง : การทำน้ำยาเอนกประสงค์/น้ำหมักชีวภาพจากธรรมชาติ

เหตุผลที่ทำ/ผลกระทบ : พัฒนาความรู้และทักษะในการผลิตน้ำหมัก และน้ำยาเอนกประสงค์แก่เจ้าหน้าที่เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในด้านการผลิต

ข้อแนะนำ/ข้อควรปฏิบัติ :

การผลิตหัวเชื้อ

อุปกรณ์

๑. ถังพลาสติก ๒๐ ลิตร
๒. น้ำสะอาด ๑๐ ลิตร
๓. น้ำตาลทราย ๑ กิโลกรัม (เป็นอาหารของจุลินทรีย์) ๒๖ บาท น้ำตาลทรายแดงจะได้สีเหลืองสวย
๔. ผลไม้รสเปรี้ยว ๓ กิโลกรัม (แยกชนิดผลไม้เพื่อกลิ่น) ผลไม้ตามฤดูกาล (มะกรูด มะขามสุก สับปะรด

กล้วย(ปอกเปลือก) รวมมิตร) ทำให้สะอาด

วิธีการทำ

๑. นำน้ำ ๑๐ ลิตร + น้ำตาลทราย ใส่ถัง คนให้เข้ากัน
๒. หั่นผลไม้ ผสมลงในถังที่เตรียมไว้ ข้อควรระวัง ให้มีช่องว่างอย่างน้อย ๑ ฝ่ามือก่อนถึงฝา เพื่อให้มีช่องอากาศ ป้องกันการอัดของผลไม้
๓. ปิดฝาให้สนิท ใช้เทปพันปากฝา ข้อควรระวัง ห้ามให้อากาศเข้า
๔. เก็บไว้ ๓ เดือน เพื่อให้น้ำตาลทำปฏิกิริยาสมบูรณ์ จะได้ กลิ่น สี ที่ดี บันทึกวัน/เดือน/ปีที่ผลิต ข้อควรระวัง เก็บไว้ในที่ร่ม และห้ามเปิดฝาเด็ดขาด กรณีรีบใช้ด่วน ๗ วัน ใช้ประโยชน์ในงานหยาดได้ เช่น ล้างส้วม กรณีเก็บไว้เกิน ๓ เดือน จะเป็นวุ้นหนา ไม่มีน้ำ
๕. เมื่อครบกำหนด เปิดดู
 - ๑) ดี/ใช้ได้ : กลิ่นเปรี้ยว (หอมตามวัตถุดิบ) เกิดฝ้าสีขาว (ถ้าหมักนานจะทำให้เกิดวุ้น mother ใช้ต่อยอดได้)
 - ๒) เสีย/ใช้ไม่ได้ : กลิ่นเหม็น สีดำ กรณีเสีย แก้ไขโดยการเพิ่มน้ำตาล ๑/๒ กิโลกรัม ปิดฝาให้สนิท ประมาณ ๗ วัน
 ๖. กรองด้วยผ้าขาวบาง (ถ้าจะใช้ค่อนำมากรอง)
 ๗. ผลผลิตที่ได้ ประมาณ ๑๘ ลิตร จะนำไปผลิตน้ำยาเอนกประสงค์ได้ประมาณ ๙ ถัง

การผลิตน้ำยาเอนกประสงค์

อุปกรณ์

๑. ถังพลาสติกก้นเรียบ ๒๐ ลิตร
๒. ไม้สำหรับคน
๓. น้ำสะอาด ๑๖ ลิตร
๔. น้ำยาหัวเชื้อ ๒ ลิตร
๕. ชุดน้ำยา N๗๐ ๑ กิโลกรัม ชุด ชกส. ชุดละ ๑๔๕ บาท
๖. เกลือ ๑ กิโลกรัม
๗. ผงฟอง
๘. สารแต่งกลิ่น

วิธีการทำ

๑. นำ N๗๐ ใส่ถังคนให้ฟู ๕ นาที ข้อควรระวัง ถังคนต้องมีลักษณะก้นเรียบ เพื่อคนสารให้เข้ากันได้ดี และต้องคนในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดฟอง
๒. ใส่เกลือลงไป คนต่อไปให้เข้ากันดี
๓. ใส่น้ำยาหัวเชื้อทีละน้อย คนต่อไปเรื่อยๆ
๔. ใส่น้ำ ผงฟอง สารแต่งกลิ่น ข้อควรระวัง ค่อยๆใส่ เพื่อไม่ให้เกิดฟอง
๕. ใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที
๖. ปิดฝา ทิ้งไว้อย่างน้อย ๑ คืน
๗. เทใส่บรรจุภัณฑ์ที่เตรียมไว้

ประโยชน์ของน้ำยาเอนกประสงค์

๑. ล้างห้องน้ำ
๓. น้ำยาล้างจาน
๕. ซักผ้า
๖. สระผม
๗. อาบน้ำส้วม
๘. ดับกลิ่นคาว
๙. ผสมน้ำฉีดพ่นใช้ฆ่ามด
๑๐. เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๑๑. น้ำหัวเชื้อ โดยผสมน้ำ สามารถนำไปทำปุ๋ยได้
๑๒. กากหัวเชื้อ ผสมน้ำ/กากน้ำตาล ใช้ทำปุ๋ยหมัก

ข้อดีของน้ำยาเอนกประสงค์ที่เคยทำมา

๑. อาจจะไม่ชอบกลิ่น สามารถแก้ไขได้โดยใช้สารแต่งกลิ่น
๒. สีไม่สวยงาม เนื่องจากใช้กากน้ำตาล เพื่อประหยัดต้นทุน สามารถแก้ไขโดยเปลี่ยนกากน้ำตาลเป็นน้ำตาลทรายแดงให้สีเหลืองสวย น้ำตาลทรายขาวให้สีใส

วันที่จัดทำ : ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

แหล่งข้อมูลอ้างอิง : กิจกรรมถอดบทเรียนน้ำยาเอนกประสงค์จากบุคลากรผู้มีประสบการณ์

ผู้จัดทำ : คณะทำงานน้ำหมักศูนย์อนามัยกลุ่มชาติพันธุ์ ชายขอบ และแรงงานข้ามชาติ